

Beszélgetés a vasdiplomás *Agyagási Domokos dr.*-ral

Agyagási Domokos, a Veszprém megyei kollégák Domi bácsija 90. életévébe lépett. Mivel 1984 őszén a jól megérdemelt vasdiplomát személyesen nem vehette át (a megyei állategészségügyi állomás vezetői lakásán adták át neki, csakúgy, mint 1976-ban az arany- és 1978-ban a gyémántdiplomát), levélben kerestem fel, amelyben egy vele folytatandó beszélgetés lehetőségét kértem. Régóta valom ugyanis: a szemtől-szembe beszélgetést, a közvetlen kontaktust semmi más nem helyettesítheti. Előre elküldtem neki 10 kérdést, amelyek köré gondoltam csoportosítani beszélgetésünk témáit. Szinte postafordultával érkezett válaszlevelében a többi között ez állt: „Ne zavarjon az, hogy magas vérnyomásom, néha szédülésem állapotom, látási zavaraim vannak, mert ezeket egy kis 'besegítés'-sel át lehet úgy hidalni, hogy használhatókká váljanak mondanivalóim. Jól esett, hogy előregedett voltom dacára rám gondoltál. Elfáradtam, búcsúzom. Szeretettel és örömmel várunk.”

Agyagási Domokos 1896. május 1-én született Dicsőszentmártonban. A nagyenyedi Bethlen főgimnáziumban tett érettségi vizsgát. 1914—1918 között mint a budapesti császári és királyi katonáállatorvosi intézet növendéke végezte állatorvosi tanulmányait. 1918. júliustól októberig a déli fronton katonáállatorvosként teljesített szolgálatot. 1919 márciusától 1957 decemberéig, nyugalomba vonulásáig egyfolytában *Balatonfőkajár* székhellyel 6 község körállatorvosa volt. 1932-ben az akkori budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen államtudományi doktori diplomát szerzett. 1944 júliusa és 1945 szeptembere között katonai szolgálatot teljesített, ill. hadifogságban volt. 1953-ban a Földművelésügyi Minisztérium a Kiváló Dolgozó címmel tüntette ki.

E rövid életrajzból nemigen derülhet ki, hogy annak néhány mondata mi mindent summáz, mi mindent takar. Minek-kinek köszönheti Domi bácsi, hogy állatorvos lett, milyen fizikai megpróbáltatásokban volt része, milyen és mennyi szakmai múlt, tapasztalat áll háta mögött — hogy csupán néhány kérdéscsoport köré fonjam élete első kettő, majd a rákövetkező négy évtizedének eseményeit.

Édesapja igazgató tanító volt, 13-an voltak testvérek. Az akkori Kisküküllő vármegye törvényhatósági főállatorvosa — akinek szünetében sokat segédkezett marhalevel-kezelésben és egyéb adminisztrációs munkában — beszélt rá, hogy kísérelje meg a teljesen ingyenes katonáállatorvosi internátusba való felvételét. Kérését siker koronázta: így lett *Agyagási Domokos* az Állatorvosi Főiskola hallgatója. Nagyon meg kellett dolgoznia a diplomáért: 4 éven át naponta gyalogolt a Szabolcs utca és a Rottenbiller utca között. A nehéz stúdium mellett az internátus német hivatalos nyelve, a harcászati előadások, a szigorú szolgálati szabályzat nehezebbé tette életét a civil hallgatókénál. Az 1918-as diplomáján *Hutjra*, *Zimmermann* és *Aujeszky* aláírása látható. Lenyűgöző és felejtethetetlen volt *Hutjra* „koponyája” és *Marek* szorgalma — így emlékezett neves tanáira.

Az I. világháborúban (Dalmáciában, Montenegróban és Albániában) kiállt sok megpróbáltatás,

majd a déli front felbomlása után a „népvándorlás” észak felé (1918. októberben) megviselte idegeit, de az alkatilag erős fiatalember edzettségét mégis fokozta.

A háborús szolgálat szakmai élménytárát is gazdagította. Egy tábori lókorház állatorvosi teendőit látta el, egy patkolómester és mintegy tíz népfőlkelő loápoló segítségével. A már a főiskolán főleg a sebészet iránt vonzó fiatal állatorvosnak nem is szakmailag jelentett gondot a kb. 60 ló ellátása, hanem a felmerülő nehézségeket a rendkívüli helyzet okozta. A rühös lovakat 5%-os kreolinoldattal, vagy nyersolaj-mészvíz keverékével (linimentum) kezelte, a nyeregtöréses és marsipolyos lovakat káliszappannal mosatta le, és a sebészet szabályai szerint „járt el, az ellennyílások atmoszféra gumi-csővel át kreolinnal vagy karbolsavval végeztette. A kreolin és a karbolsav oldataival való rendszeres manipulálásnak nagy haszna az volt még, hogy ezek szaga távoltartotta az anophelesek, így csodálatos számra ment: az ő alakulatánál nem fordult elő a malária. Mi minden volt akkor egy állatorvosi gyógyszer- és műszertáskában? A már említettek kivül szublimát tabletták, sárga hintőpor, bolus alba, higany- és cinkkenőcs, keserűsítő: 4 csüdszif egy vastag kötéllel (döntéshez), érvágó szike, jód-tinktúra, patafaragó kés, babérlevelű kés, bonckések, csipesz, varrótűk és selyem, szemtükör, szűr-csap, ricinusolaj, vörösréz sebfecskendők, káliumhipermanganát, irrigátor gumicsővel, szájtérpesztő, kaparókanál.

Már az I. világháború után szerette volna az állatorvosdoktori címet megszerezni. *Berrár* sebésztanár adott is neki egy „testhez álló” témát: Átható ízületi sebészek kezelése tripaflavinnal. Évekig dolgozott rajta. *Berrár Mihály* megfelelőnek is találta, de közbejött halála miatt Domi bácsiból nem lett állatorvosdoktor.

De hogyan és miért lett *Agyagási Domokos* államtudományi doktor? A IV. évfolyamon „Állategészségügyi rendeletek” tantárgyat hallgattak a főiskolán; az I. világháború után a szerfőlött sok intézkedés szövevényében az ún. új állategészségügyi törvény végrehajtásaként kiadott 100 000/1932. FM sz. rendelet rendet teremtett: mintegy 30 évre meghatározta az állategészségügyi szolgálat menetét. Mivel Domi bácsinak jogi és igazgatási érzéke mindig is volt, és a „százazrest” nagyon fontosnak és eligazító erejűnek ítélte meg körállatorvosi tevékenységében is, értekezést nyújtott be az akkori Pázmány Péter Tudományegyetemre, amely azt elfogadta, és őt 1932-ben *államtudományi doktorrá* nyilvánította.* Tudomásom szerint jelenleg ő az egyetlen a karunkban, aki állatorvosi és államtudományi diplomával rendelkezik.

Már az előzőkből is kitűnően *Agyagási dr.* elsősorban a nagyállatok orvosa volt, főleg a lóval kapcsolatos tennivalókban, de a szarvasmarha-gyógyászatban is rendkívül otthonosan mozgott, híre-

* Ez az oklevél (doctor politicae) kizárólag a közigazgatási pályán való elhelyezkedésre jogosított.